

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke

Štev. 58.

V Ljubljani, petek dne 21. septembra 1917.

Leto I.

Vojna.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 20. septembra. (Kor. urad).
Uradno razglašajo:

Vzhodno bojišče.

Pri Arbori v Bukovini so poizkušali Rusi po močni artiljerijski pripravi prodirati. Naš ogenj je razkropil napadajoče čete, ki so se vrnile v jarke.

Italijansko bojišče.

Italijanski napad na hrib sv. Gabrijele — brez artiljerijske priprave — je ustavil naš ogenj.

Na Colbriconu je poizkušal sovražnik po razstreljavi min napasti, a smo ga že ob njegovih pripravah učinkovito zavrnili. Število ujetnikov pri Carzani znaša 11 častnikov in 516 mož.

Južnovzhodno bojišče.

Nobenih dogodkov.

Šef generalnega štaba.

***

Nemško vojno poročilo.

Berlin, 20. septembra. (Kor. urad).
Wolffov urad poroča: Veliki glavni stan 20. septembra:

Zapadno bojišče.

Armadna skupina prestol.

Ruprehta Bavarskega.

V Flandriji je trajal čez dan artiljerijski boj med gozdom Houthouster in Lyso z nezmanjšano silo. Najsilnejši ogenj je obsipaval naše posamezne odseke. Tudi ponoči je trajal boj artiljerijskih mas. Po silnem bobnajočem ognju zgodaj zjutraj so pričeli napadati Angleži v široki fronti.

Armadna skupina nemškega cesarjeviča.

Pri Verdenu so napadali Francozi včeraj zjutraj in zvečer pri višini 344 vzhodno od Samonjeja brez uspeha. Prejšnji dan smo jih ravno tukaj krvavo zavrnili.

Sestrelili smo 20 sovražnikovih letal. Podčastnik Thom je včeraj premagal zopet 2 nasprotnika v zračnem boju.

Vzhodno bojišče.

Fronta generalfeldmaršala princa Leopolda Bavarskega.

Pri Dvinsku, ob Stohodu, pri Brodyju in Tarnopolu je bilo artiljerijsko delovanje živahno.

Fronta generalobersta nadvojvode Jožefa.

V Bukovini so napadali Rusi zapadno od Arbore. Naš obrambni ogenj jih je pregnal nazaj v jarke, iz katerih so jih poizkušali z ognjem iz strojnih pušk zopet pripraviti do napada.

Macedonska fronta.

Samo v loku Černe živahno bojno delovanje.

Prvi generalni kvartirni mojster:
von Ludendorff.

Država.

Za biti ali nebiti gre četrto leto boj med državami svojo grozno pot, držav, ki so čiste predstaviteljice posedujočih razredov, držav, kjer opravlja proletarijat vsepovsod delo brezpravnih tlačanov. In proletarijat je, iz katerega črpajo države vedno nove sile za obrambo in za napade, za pravično stvar in za največjo krivico. Države, ki jih brani danes na milijone proletarcev, niso po svojem ustroju in svoji vsebini tvorji, kjer bi vladala enaka pravica za vse, kjer bi smatrali najprej vsakogar za državljana brez višje ali nižje klasifikacije, kjer bi cenili v prvi vrsti osebnost,

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije za list so poštne proste.

Inserati: Enostopna petit vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.; razglaš in poslano vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

sti, a ne privilegijev. Ob začetku vojne je izrekel nemški cesar Viljem II. značilne besede: „Ne poznam nič več strank, poznam le Nemce.“ Nihče pred njim, in v nobeni državi, ni označil bivstva današnje države, njenega krivičnega temelja tako ostro kakor on. S tem izrekom — ki je spravil večino nemških socialnih demokratov v tako vzhičenost, da se še danes ni polegla — je razkril vso pristranost, po kateri se vlada v vseh modernih državah, ne le v Nemčiji. Današnja država je v svojem bivstvu še vedno enaka primitivni roparski državi in razviti fevdalni državi. Kakor v predmarčni dobi tako stoje tudi še danes trije vidni znaki nadvlade nad ljudstvom: Knežje palače, gradovi plemstva in cerkveni stolpi. Njena oblika je še vedno gospodstvo, njena vsebina izkoriščanje in smer njeni zunanji politiki dajejo še vedno interesi gospodstvenega razreda. Prej ko slej sta v vsaki državi le dva razreda: Razred, ki vlada, ki prejema od uspehov proizvajanja vseh, več kakor prispeva, in razred, ki je vladan, ki dobiva manj, kakor prispeva. Prej ko slej žive velike mase v najhujši bedi, v trdi, duh in telo uničujoči tlaki, prej ko slej spravlja neznamna manjšina, novi gospodstveni razred starih privilegirancev in mladih milijonarjev, sadove dela večine, da razkošno uživa.

Vladajoči, gospodstveni razred uporablja pri svojem boju za ohranitev nadvlade vsa sredstva, katera mu daje na razpolago njegovo izjemno stališče državi. Ta razred vsiljuje zakone, ki pospešujejo njegove namene in jih uporablja tako, da je obrnjeno ostro rezilo navzdol, topi hrbet navzgor; uporablja državno upravo v interesu svojih razrednih pristašev tako, da jim pridržuje vsa odlična mesta v armadi, sodstvu in višji upravi, ki potem vodijo državno politiko v korist tega razreda. Plemstvo izkorišča moderne države kakor svoje posestvo, buržvazija gospodari v njih kakor po svojih tovarnah. In cerkev odeva vse s svojim ohlapnim plaščem, iz katerega se vsipljejo navzdol pridige o pokorščini, navzgor pa se dviga kadilo.

Težak boj mora zato izvojevati nadvladani razred proletarcev, ker gre ta boj na

LISTEK.

Razputin.

V dunajski „Zeit“ od 11. septembra priobčuje Arnold Höllriegel nad vse zanimiv opis delovanja znanega ruskega meniha Razputina, ki je bil vsemogočen na carjevem dvoru. Iz tega feljtona posnemamo sledeče:

V zadnjih tednih pripovedujejo o Razputinu ruski revolucionarji znamenite podrobnosti po ententinih časopisih in revijah. Kipar Aronzon je napravil Razputinov kip. Aronzon opisuje Razputina takole: Nizko čelo, dolgi lasje, ostre a sirove poteze, dolga brada, ki slabo prikriva drobne, a obenem poltene ustnice. Zapadne oči pa se le začudijo, ko ga pogledajo, ob nečem tujem in močnem; neka vrsta nizkotne, a vendar močate, brutalne, barbarske lepote. Poleg tega barva polti pijanca, prav zagrizenega alkoholika, polt kakor prst, strašno. Strašna tudi nesnaga; trdovratni večni črni rob na nohtih. ... V vsem pa, pravi Aronzon, muzik eden izmed milijonov muzikov — a drugi muziki so lepši. Obkrožajo ga najponosnejše dvorjanke. Razputin se po-

naša povsod s svojimi osvovitvami, sirov je brez primere. Povabi lepo ženo, da se pelje z njim v vozu; ona vžame spremljevalko s seboj. Razputin ukaže, ustaviti voz in zažene spremljevalko iz voza: „Če ne izstopiš takoj, te vržem skozi okno. Ljubim ono, slišiš?“

Ali tudi grda prtilikavka, ki služi pri Aranzonu, ni varna pred prerokom. In v ozadju stoje plemenite žene, ki gazijo za njim po vsem blatu: Njegova zakonska žena, ki udano in topo prenaša vse; mlada dama iz najboljše družbe, ki jo muči Razputin dolga leta, a ona joka in ga ljubi. ... Od tega živalskega bitja izhaja nečista toplota in on iznajde čuden mistični nauk, da odene soparno poltenost svoje okolice z verstvom. O njegovem nauku pripovedujejo poznavalci: Na dnu tega gibanja je asketična ideja boja proti mesu in zlasti proti seksualnim strastem. Razputin trdi, da je treba grešiti, potem se doseže izveličanje duše, in da se premaga poželenje mesa, ga je treba izpostaviti izkušnjam. Svojim lepim, mladim privrženkam je nalagal tole preizkušnjo: Noč so morale preživeti pri njemu. Njihovo izveličanje je bilo zagotovljeno, če so premagale kljub njegovemu zapeljevanju vse izkušnje. Velika dama iz dvorne službe je dejala: „Nisem le poslušala stvari, temveč

sem jih morala tudi gledati, stvari tako čudne, neverjetne, nerazumljive, da bi razsrdil tak prizor tudi najbolj blazirane.“ Ves dvor je bil naravnost začaran od Razputina.

Med vojno je bil dom te tajinstvene sekte ambulanca 79 Rdečega križa v Carskojem selu. Ambulanco je vodila častna dama carice gospa Vyubova. Tukaj so imeli vplivni pristaši Razputinovi neke vrste kluba. Njegov zvesti adjutant in prijatelj Rešetnikov je postal med vojno državni svetnik, seveda na Razputinovo prizadevanje, čeprav je ukradel Rešetnikov nekemu dobrodelnemu zavodu sto tisoč rubljev. Razputinov prijatelj je tudi Badnaje. Badnaje je poznal marsikatero skrivnosti kitajskega in tibetanskega zdravljenja in z njegovo pomočjo je izvrševal Razputin čudodelno zdravljenje mladega careviča. Carevic je imel bolezen krvavitve. J. V. Bienstock pripoveduje v nekem francoskem listu, da je pričel carevič krvaveti vedno takrat, kadar je bilo Razputinovo stališče omajano. Ministrski predsednik Kokovcev je zahteval nekoč, da se odpravi Razputina z dvora. Takoj je pričel carevič krvaveti. Carica je poklicala Razputina in carevič je nehal krvaveti. Bienstock razlaga

dve strani: Boj, da si pridobi politično moč v državi in boj, da odpravi gospodarsko izkoriščanje. Torej boj, da si osvoji državo in družbo, ki se strneta končno v eno samo tvorbo brez razrednega gospodstva in brez razrednega izkoriščanja, brez bogastva posameznikov, toda z blagostanjem vseh, ker pomenja bogastvo gospodstvo manjšine nad večino, blagostanje pa pravično razdelitev vseh dobrin življenja za vse. Hujše je današnje suženjstvo proletariata od suženjstva v antični dobi. Zgodovina pripoveduje, da je stalo ob vsakem svobodnem državljanu Aten pet sužnjev, ali današnji gospodovalci imajo okoli sebe vse večje število sužnjev. Razlika je pa ta, da se zaveda moderni kapitalistični suženj svoje odvisnosti, da jo hoče zdobiti, da se zaveda svojega človeškega dostojanstva in ga hoče uveljaviti. Atenska država se je ugonobila vsled svojega gospodarstva s sužnji, od tod ni peljala nobena pot v bodočnost. Proletarec suženj pa zdrobi jarem in njegova je bodočnost.

Politični pregled.

= Govorice o miru v Nemčiji. »Frankfurter Zeitung« poročajo iz Berlina: V zadnjih dneh raznašajo vesti o izgledih za mir in celo o mirovni ponudbah. Razširjajo vesti, da je Anglija ponudila mir. To vest so uradno odločno zanikali. Kljub temu pa vsememški listi trdovratno vzdržujejo vest o angleški mirovni ponudbi. Ti listi pišejo tudi, da je odgovor Nemčije na papeževo noto sestavljeni v tem zmislu, da se odpoveduje Nemčija dejanski kontroli čez ozemlje in prebivalstvo prejšnjega prebivalstva Belgije. Vsememški listi so seveda »razburjeni« in zahtevajo v interesu nedemokratskih strank jasno izjavo vlade. Nemški listi polagajo veliko važnost tudi na dejstvo, da je kanclerjev namestnik dr. Helfferich prekinil svoj dopust in se udeležil v tork razgovora pri cesarju. »Internacionalia korespondenca« naglašja, da je prišel tudi belgijski generalni guverner v Berlin, da je prišlo mnogo drugih mož, ki prihajajo pri mirovni politiki v poštev. Ta korespondenca meni tudi, da se vrše med vodilnimi možmi Nemčije pogajanja o podrobnostih nemških mirovni pogojev.

= Mir še pred zimo? Milanski dopisnik »Daily Telegrapha« poroča: Odgovor centralnih držav na papeževo noto preseneča s tem, da se močno zavzema za mirovna pogajanja. Na Dunaju so zelo optimistični. Pričakujejo, da pride mir še pred zimo.

= Na poti k miru? Berlinski »Lokalanzeiger« piše: Kolikor smo poučeni, je res, da je poizvedovala v zadnjem času Anglija glede belgijskega vprašanja, seveda v popolnoma neobvezni obliki. V prav taki obli-

ki je bil oddan odgovor, ki se bavi s tem, da izroči Nemčija Belgijo, ako se jej vrnejo južnovzhodne afriške kolonije. Ali je bil sestavljen odgovor v pozitivnem ali negativnem zmislu, o tem so pripuščene le domneve. Upamo, da izve kmalu tudi javnost kaj o tem.

= Belgijsko vprašanje. Berlinski poročevalec »Münchener neueste Nachrichten« brzojavlja svojemu listu o stališču Nemčije glede belgijskega vprašanja: Belgijsko vprašanje se ne reši izolirano, marveč skupno z vsemi vojnimi in mirovnimi vprašanji. Za vsa ta vprašanja je priznala nemška vlada in nemški parlament smer, da naš cilj ni osvojitve, nego sporazum in poravnava, seveda pod pogojem, da se tudi naši nasprotniki odrečejo osvojitvam ter nastopijo pot sporazuma in poravnave. Kar se zlasti tiče belgijskega vprašanja, smo pod navedenimi pogoji brez dvoma pripravljeni, da vzpostavimo neodvisnost Belgije, če se zagotovi obstoj raznih v Belgiji prebivajočih narodnosti ter zajamči resnična nevtralizacija Belgije. Do rešitve vseh teh vprašanj pa obdržimo Belgijo kot poroštvo. Pričakuje se, da bo državni kancler dne 27. septembra v državnem zboru podal izjavo v tej zadevi.

= Odgovori na papeževo noto. Aliiranci odgovor na papeževo noto šele tedaj, ko bo znan odgovor centralnih držav. Anglija se popolnoma strinja z odgovorom Amerike.

= Izmenjava brzojavk med Wilsonom in papežem. »Daily Mail« poroča iz Rima: Papež in Wilson sta izmenjala več brzojavk. Uspeh je papeža zelo zadovoljil in je utrdil mnenje njegove okolice, da napravi papež daljne važne korake za mirovno vprašanje. Lloyd George izjavlja, da poda Anglija važno izjavo v svojem odgovoru na papeževo noto.

= V rajstagu bo govoril prihodnji četrtek kancler in dal pojasnila o belgijskem vprašanju in o nemškem odgovoru na papeževo noto.

= Pašič v Rimu Srbski ministrski predsednik Pašič, ki je že odpotoval v Krf, je v Rimu ponovno konferiral z ministrom vnanjih zadev Sonninom. O uspehu teh razgovorov se v javnosti ni poročalo. Tudi z Boselijem se je Pašič še dvakrat razgovarjal. »Secolo« omenja razgovore z nekaterimi italijanskimi državniki ter obisk pri francoskem in angleškem poslaniku. Vse kaže, da do pozitivnega uspeha ni prišlo.

= Srbski poslanik v Rimu odstopil. Dosedanji srbski poslanik v Rimu, Ristić, je odstopil. Ristić je demisioniral, ker so pogajanja glede poravnave z Italijo ostala brezuspešna.

= Strankini zbor avstrijsko nemške socialno demokratične stranke je preložen na 20. oktober.

ta „čudež“. Badnjev je poznal nek tibetanski prašek „nant“, napravljen iz rogovja jelena. Ta prašek pospešuje delovanje srca tako, da povzroči krvavenje pri osebah, ki so k temu nagnene. Ta prašek je prinesla Vyrubova vedno takrat v carvičeva jedila, kadar so potrebovali nov Razputinov „čudež“. Vyrubova je sploh posredovala občevarje med carico in Razputinom. V pralnici ambulance 79 je bil tajen telefon, po katerem je lahko govorila Vyrubova direktno in neopazno z Razputinom. Kako je spoštovala carica tega goljufa, izpričuje pismo, ki so ga našli med Razputinovimi listinami. Pismo se glasi: „Moje nepopisno veselje, naš nad vse ljubljani! Kako sem srečna, da si prišel k nam! Kako naj se ti zahvalim za vse! Nisem mogla ne govoriti, ne poslušati. Vsa sem se vdala čuvstvu. Nič drugega nočem, kakor da zaspim na tvoji rami mirno, nežno, vsepovsod tihota, duša je odpotovala bog ve kam, daleč, daleč. Ti si jo vzel tje, kamor je pozelela. Hvala, da si mi pripravil to pozabljenje. Hrepenim po tebi, ti naš orjak. Ne vem, kako naj te imenujem. Ti si naše vse. Odpusti mi. Ti si moj mojster. Vem, da sem grešila in še grešim. Odpusti in potrpi! Trudim se, da postanem boljša, ali težko je zame. Vem, da storim marsikaj, kar

ni dobro, ali želim, da bi bila dobra, postati hočem dobra kristjanka. A tako težko je. Kako se moram boriti proti svojim navadam! Ti mi boš pomagal. Ti me ne boš zapustil. Ljubim samo tebe, verujem le nate. Pomagaj naši mali Aneti (Vyrubova). Zelo trpi. Prosi me, naj ne pišem ničesar o njej, zato molčim. In potem, ti veš itak vse. Dal bog, da se kmalu vidimo. Iskreno te poljubljam. Blagoslovi me in odpusti. Tvoj otrok sem. — A.“

Vpliv Razputina na carico postaja vsemočnejši. Slabič car „se skriva“, to velja dobesedno, pod mizo, če vstopi Aleksandra Feodorovna, navdahnjena po Razputinu, v carjev kabinet. Stranka velikega kneza čuti, da je ogrožena. Razputin je vrgel Nikolaja Nikolajeviča, vrže še druge. V začetku novembra 1916 zbere knez Jusupov v vozu sanitetnega vlaka poslanca Puriškeviča odlične člane dume na tajen pogovor. Sestavili so stenografski zapisnik te seje, ki se je ohranil. Knez Jusupov pravi, da je vzrok vseh slabih razmer v Rusiji, carjevo nasprotovanje proti poštemim reformam ustave le Razputinov vpliv. Govoril je o načinu, kako naj se odstrani Razputin in se ponudil sam, da ga umori. Na kakšen način je bil umorjen Razputin, to še vedno ni pojasnjeno.

= Poljski klub v opoziciji. V parlamentarnih krogih se zatrjuje, da bo velika večina poljskega kluba nasproti Seidlerjevemu kabinetu zavzela odločno opozicijsko stališče.

= Protest švedske vlade v Berlinu. Švedska brzojavna agentura razpošilja sledečo uradno izjavo: Poročilo ameriškega državnega oddelka za objavo brzojavk grofa Luxburga je napatilo vlado, da je vprašala 10. septembra po švedskem poslaniku v Berlinu, če je res, da je odposlal objavljene brzojavke nemški zastopnik v Buenos Aires in jih sprejel nemški urad za zunanje zadeve v Berlinu. Ko smo dobili odgovor, smo naročili našemu poslaniku v Berlinu 15. septembra, da odločno protestira s podarkom, ker je nemški urad na posebno resen način zlorabljal zaupanje Švedije. 17. septembra objavljeno naznanilo, podano po nemškem poslaniku v Stockholmu našemu ministru za zunanje zadeve, ni s švedskim protestom v nobeni zvezi.

= Iz francoske zbornice. Iz Pariza 19. septembra se brzojavno poroča: Nek poslanec je pozval ministra vnanjih zadev, naj se izjavi o dogovoru z aliiranci, ki se doslej vkljub tozadevni obljubi še ni objavil. Minister vnanjih zadev Ribot je odgovoril: Pred nekaterimi tedni sem izjavil, da bom pripravljene listine objavil; objavim jih lahko jutri. Iz Petrograda mi je došla prošnja, naj jih ne objavim. V težkem položaju, v katerem se nahaja naš zaveznik, ne smem še pomnožiti njegovih težav. Nismo vstopili v vojno z vojnimi cilji. Kar hočemo, je pravica. Francija neče nikomur delati krivice; zahteva trajen mir, ki se ne izsili s krivico. Če pred svetom zahtevamo vrnitev Alzacije-Lorene, storimo to kot borilci kršene pravice. Ne stremimo po maščevanju; kazni, katero hočemo naložiti onim, ki so nas napadli, ni denarna globa, marveč nadomestilo za hudodelsko pustošenje, ki so ga zakrivali. Pripomnil sem, da je potrebna tudi garancija. Kako vrednost bi imel podpis nemške vlade, če bi za njenim podpisom ne stal nemški narod? Dosegli bomo konec vojne, če se ne pustimo vjeti v zanjke, ki se nam bodo nastavile. Če papežu nismo odgovorili, smo v popolnem sporazumu z aliiranci. Počakali bomo odgovor centralnih držav, umestno pa je, če povemo, da tudi papeževa nota vesti sveta ni zadovoljila. Naj nam povedo, kaj hočejo. Ali so pripravljene, vrniti nam Alzacijo-Loreno? Ali so pripravljene, povrniti škodo? Naj povedo. Mi hočemo imeti sigurnost, da nas ne zvbijo v zanjko. — Poslanec Renaudel je pojasnil rezerviranost socialistov ter izjavil, da najde vlada, ako nam bo ugajala, zopet ugodno razpoloženje pri socialistih. Predsednik zbornice je prečital na to resolucijo, ki se glasi: Odbrujoč izjave vlade in zaupajoč na nadaljnjo energično izvršitev vojnega programa prestopa zbornica k dnevnemu redu. Ta dnevni red, kateremu je vlada pritrdila, je bil s 378 glasovi proti 1 glasu sprejet. Potem se je seja zaključila.

= Ruska vlada. Iz Amsterdama poročajo: Stockholmski dopisnik »Handelsblada« izve od ruskega delegata, vračajočega se iz Londona, da razpusti ruska vlada četrto durno in bo vladala dalje z ljudskim zastopom, sestavljenim iz članov sovjeta in kmečkih odborov. To bi pomenjalo odločen korak na levo. Rusko ljudstvo in ruska armada sta že naveličana vojne. Delegat je izrazil mnenje, da ponudi Rusija v teku treh do štirih mesecev centralnim državam poseben mir. Dnevi Kerjenskega so šteti, ne le zaradi njegovega slabega zdravja, temveč tudi zaradi vseobče želje po miru. Dežela in armada sta popolnoma onemogli.

= Tereščenko, ruski minister za zunanje zadeve, je imenovan za podpredsednika ministrskega sveta.

= Kornilove čete pred Petrogradom. »Socialdemokraten« poroča: Ruska poročila o popolnem uspehu Kerjenskega moramo sprejeti z vsoto rezerv. Čete Kornilova stoji še vedno ne daleč od Petrograda v utrjenih pozicijah Kerjenskega četam nasproti. V Petrogradu so prišli na sled častniški zaroti proti Kerjenskemu. Vlada je

ustavila list bolševikov, »Novaja Žizn«, kar je provzročilo splošno ogorčenje. Generalni guverner petrogradski je bil vsled tega odstavljn. Iz istega vzroka sta odstopila socialistična ministra Skobeljev in Zarudnij ter minister notranjih zadev Aksentijev. General kozakov Kaledin je baje pričel nov upor ter grozi, da prepreči zvezo med Moskvo in južno Rusijo.

— **Kornjilov in Kaledin.** Reuterjev urad poroča iz Petrograda: Vlada je sklenila, da pride Kornjilov pred vojno sodišče, kateremu se pripoji porota. Proces se ne bo vršil v Petrogradu, marveč v frontni zoni. Provizorična vlada je razveljavila ukaz glede aretacije kozaškega hetmana Kaledina. Član dume Purišjkjevič je bil izpuščen iz zapore.

— **Revolucionarno gibanje v Italiji.** „Il fronte interno“ objavlja okrožnico izvršilnega odbora revolucionarnih socialistov. Okrožnica se izjavlja za preobratno gibanje potom nasilstva nasproti razredu kapitalistov ter za odločen nastop v prilog takojšnjemu miru. Proletariat vseh dežel naj proglasi pravico do svoje diktature in naj svetu čim prej nakloni konec vojske. Okrožnica je vzbudila splošno pozornost.

Dnevne beležke.

— **Prelat Andrej Kalan** izjavlja v snočnem „Slovincu“, da odlaga mesto podpredsednika v vodstvu S. L. S., ker ne soglašajo noče prevzemati odgovornosti za poročilo, karkršnega je izdal vodstvo S. L. S. o svoji zadnji seji. Prelat Kalan je namreč predlagal na seji, naj odloži vodstvo stranke sklepanje o poravnavi notranjih razmer v stranki tako dolgo, dokler ne dovrši škof svojega poravnalnega dela med manjšino in večino. Ta predlog je bil odklonjen.

— **Umrl je slovenski pisatelj Franč Maselj**, c. kr. stotnik v pokoju. Svoje povesti je pričel objavljati pod imenom Podlimbarski zlasti v prejšnjih letnikih „Ljubljanskega Zvona“. Slovenska Matica je bila izdala pred vojno njegovo povest „Gospodin Franjo“, zaradi katere je bilo ustavljeno njeno delovanje. Umrl je v kraju Pulkau pri Oberholbrunnu na Nižje Avstrijskem, kjer je bil interniran. Podlimbarski je natančno poznal žalostne razmere v Bosni in Hercegovini in ker jih v svoji knjigi „Gospodin Franjo“ dobro opisal je dobil nagrado — z internacijo in je bila poleg tega še Slovenska Matica ostro preganjana. Smrt ga je rešila preganjanja. Čast njegovemu spominu!

— **Preskrba s krompirjem.** Dež. vlada sporoča: Lastniki hišnih vrtičkov in drugih podobnih malih vrtnarskih obratov se smatrajo kot nepreskrbljenci; pridelek se jim prepusti kot nameček za porabno množino. — Vprašanje preskrbe je vprašanje države; da se to vprašanje povoljno reši, morajo sodelovati vsi poklicani krogi. — Da se zagotovi preskrba s krompirjem, morajo pred vsem kmetovalci nakupovanje krompirja uspešno podpirati. Zaradi tega je potrebno, da se pritegnejo temu delu zastopniki kmetijstva. — Vsled tega bodo pri porazdelitvi deželnih in okrajnih kontingentov sodelovali tudi kmetijski zastopniki. — V ta namen se ustanovi na sedežu deželne vlade posebna deželna komisija in v vsakem političnem okraju posebna okrajna komisija. — Te komisije bodo poslovale kot posvetovalni organi političnih oblastev v vseh zadevah, ki so zvezane s porazdeljevanjem in spravljanjem kontingentov krompirja. — V zadevi nakupovanja krompirja in organizacije nakupovalne službe so bila izdana političnim okrajnim oblastvam podrobna navodila. — Od storjenih ukrepov smemo pričakovati, da bo pereče vprašanje preskrbe prebivalstva s krompirjem — s sodelovanjem poklicanih krogov in krepko podporo kmetijstva — zadovoljno rešeno.

— **Stroge prepovedi in lačne družine.** Danes smo čitali, da so izšle stroge odredbe glede uvoza živeža z dežele v mesto. Pri slavni deželni vladi gotovo ne vedo, kako žive danes ubožni ljudje, in gotovo ne čutijo,

kako je razpoložena družina, ki ima omare in shrambe prazne. Ako je človek navezan le na aprovizacijo, potem dobi ravno toliko, da ne more ne živeti, ne umreti. Mnogo je pa tudi takih — in še zelo potrebnih — ki poznajo mestno aprovizacijo le po imenu. Od kje naj pa ti dobe? Kajti da je za štirinajst dni pol kg moke premalo, da zadostuje dnevna izmera kruha komaj za zajutrek in 3 kg krompirja za 3 tedne komaj za tri dni — to bi tudi gospodje pri deželni vladi lahko vedeli. Če nas nauče, kako se gospodari s temi živilci, da bo vsa družina vsaj enkrat na dan sita, jim bomo zelo hvaležni. Ob taki pičli hrani ne more nihče vztrajati pri napornem delu. Saj ni prijetno beračiti okolo kmetov in jih prositi za božjo voljo za par jajc. In kar se s težkim trudom priberači, pa nam bodo odslej zaplenili. Deželna vlada naj stika rajši za prekupčevalci, ki spravljajo skupaj velike zaloge, da jih bodo prodajali pozneje za prav odušne cene. Ubožnim ljudem pa naj dovolijo, da vsaj beračijo okolo kmetov. — Več lačnih družin.

— **Stavka v Ljubljani.** „Slovenec“ poroča, da stavkajo raznašalci uradne „Laibacher Zeitung“.

— **Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 9. do 15. septembra 1917.** Novorojencev 23, umrlo 54 oseb, od teh je domačinov 15, tujcev 39. Za grižo sta umrli 2 osebi (1 tujec), za jetiko 5 oseb (3 tujci), vsled kapi 1 oseba in vsled samoumora 1 oseba. Na tifuzo je obolelo: 2 domačina, 1 tujec, 78 vojakov, na griži: 6 domačinov, 1 tujec in 25 vojakov, na vrtici 1 tujec, na egiptovski očesni bolezni 1 tujec.

— **Čudno postopanje.** Pišejo nam V občini Vič ima „Konsumno društvo za Ljubljano in okolico“ dve prodjalni, „I ljublj. kons. društva“ eno prodjalno v kojih je 90 odstotkov (skoraj vse) prebivalstvo občine Vič. Oddajo petroleja pa je c. kr. okr. glavarstvo za ljubljansko okolico oddalo trgovcu — Javorniku na Glincah, in sicer 600 kg. Ljudje naj se drenjajo pri Javorniku, v svojih prodajalnah pa naj ne dobe ničesar. Proti takemu postopanju c. kr. okr. glavarstva organizirani konsumentje odločno protestiramo! Pozivljamo c. kr. deželno vlado, da pouči gospode pri okr. glavarstvu, da tako ne gre!

— **Vojne centrale.** Dunaj 19. septembra. Na današnji seji komisije za vojno gospodarstvo je podal deželni tajnik Rizzi pojasnilo o reformi žetvene statistike. Troški za žetveno statistiko so se zvišali od 12 na 15 milijonov kron. Poslanec baron Pantz je z ozirom na razne, večinoma neosnovane govorce o vojnih centralah predlagal, naj se izvoli pododsek treh članov, ki naj izvede revizijo o delovanju vojnih central in naj o uspehu revizije poroča. Poljedelski minister grof Silva-Tarouca je obljubil, da bo delovanje nasvetovanega pododseka krepko podpiral. Član gosposke zbornice baron Diller želi pojasniti o plačah ravnateljev podružnic. Predsednik vojnega žitno-prometnega zavoda vitez dr. Schonka je na to izjavil, da imajo ravnatelji večjih podružnic po 1000 K mesečne plače ter po 500 K odškodnine za razne vožnje. Pri manjših podružnicah plače ravnateljev ne dosegajo teh zneskov. Za Pantzev predlog so se izrekli tudi poslanci Goll, dr. Steslowicz in Krützner. Ministerialni tajnik Löwenfeld-Russ je poročal o porabi ječmena. Urad za ljudsko prehrano je odkazal 4000 vagonov ječmena pivovarnam, 4000 vagonov za kavine surgate, 10.000 vagonov za izdelavo ješprena in nekaj sto vagonov za izdelavo drož. Količina ječmena, ki se je odkazala pivovarnam, znaša 8 odstotkov tozadevne porabe v normalnih letih.

— **Manj sladkorja, zato se podraži.** Na seji komisije za vojno gospodarstvo je izjavil ministerialni svetnik dr. Löwenfeld-Rus, da je neobhodno potrebno, da se podraži sladkor in da se zmanjša izmera sladkorja na osebo.

— **Cena žitne kave.** Poslanec Nemeč se je v komisiji za vojno gospodarstvo pritoževal o pretiranih cenah žitne kave. Opozarjal je, da znaša rekvizijska cena ječ-

mena 36 kron, prodajna cena za izdelovalce žitne kave 46 kron, izdelovanje žitne kave s 5% dobičkom pa stane 72 kron. Izdelovalec prodaja žitno kavo po 90 kron, v podrobni trgovini pa znaša cena 120 kron!

— **Obtožena mlinarica.** Na zadnji seji komisije za vojno gospodarstvo je poslanec Nemeč (češki socialni demokrat) omenil, da je neka mlinarica zaradi neopravičene prodaje moke prišla pred sodišče, pri čemer pa se je dognalo, da je prodajala moko sodnim in političnim uradnikom. Predsednik posl. Seitz je izrazil željo, naj se take stvari prijavljajo z navedbo kraja in imen, ker je komisiji le potem mogoče uvesti potrebne preiskave. Poslanec Nemeč je dal potem zahtevane konkretne podatke na razpolago.

— **S Koroškega morajo odpotovati vsi tujci.** Deželna vlada za Koroško razglasa, da morajo do 20. septembra opoldne zapustiti vsi tujci letoviščniki in oficirske družine Koroško. Potni listi za potovanje po Koroški se izdajajo odslej le za najnujnejše potrebe.

— **Umor v Trstu.** Svoj čas smo poročali, da so našli v Trstu umorjeno delavčevno ženo Evgenijo Schimmerjevo in oba njena otroka. Takrat so domnevali, da je izvršila Schimmerjeva samoumor in umor svojih otrok. Poizvedbe so pa dognale, da je najbrže Schimmer sam zadavil svojo ženo in oba otroka. Schimmerja so zaprli.

— **Za vzgojo denunciantov.** „Pravo Lidu“ poroča: Praški nadškof grof Huyn, ki je bil pred kratkim odredil, da mora hoditi šolska mladina že v 2. razredu ljudske šole k izpovedi in obhajilu, je ustanovil sedaj tajno združbo vigilatorjev. Ti se bodo shajali vsak drugi mesec. Njihova dolžnost je, da naznanijo vse, karkoli se piše proti veri, da se lahko proti takemu pisanju nastopi. — „Domovje moje Avtrija, ti biser vsega si sveta...“

— **Konjski hlapec in učitelj.** List „Pädagogische Zeitschrift“ piše: V „Obersteirerblattu“ od 25. avgusta je sledeči inserat: Za takojšen nastop iščemo prvovrstnega, samostojnega konjskega hlapca za vožnjo lesa; mesečna plača 300 kron, Schlumpf v Mürtz-zuschlagu. — Učitelj na Štajerskem dobi po 40 službenih letih letne plače, ki se ravna po krajevnih razredih, 2800, 3000, 3200 ali 3500 K!! Konjski hlapec, ki je morda star 18 ali 19 let, ima 3600 K!*

— **Posojilo poljske države.** Iz finančnih krogov se sliši, da se pri avstro-ogrski banki vrše neobvezna posvetovanja o posojilu za novoustanovljeno poljsko državo.

Aprovizacija.

Karte za petrolej bodo izdajale krušne komisije. Pravico do ene karte ima vsaka v Ljubljani in Spodnji Šiški stanujoča stranka, ako nima v stanovanju ne električne ne plinove razsvetljave. Pravico do druge karte imajo vsi obrtniki, ako predložijo pri krušni komisiji obrtni list ali koncesijo bodisi za trgovino, obrt ali gostilno, ako nimajo v svojih obratnih prostorih ne električne ne plinove razsvetljave. Isto pravico imajo tudi lastniki kmetijstva za razsvetljavo hlevov itd., ako morejo svojo zahtevo zadostno dokazati. Javni uradi, zavodi, bolnice, industrijska podjetja nimajo pravice do petrolejskih kart, ker se njim na njih prošnjo izdajajo prejemnice pri mestnem magistratu. Tiskovine za te prošnje se dobe pri mestnem magistratu, soba št. 3, v uradnih urah od 8—12. Drugi obrtniki nimajo pravice do prejemnic. Petrolej na te karte in prejemnice je določen edino le za razsvetljavo. Kdor rabi petrolej za druge svrhe kakor za razsvetljavo ali če bi rabil za svoj veliki obrat več kakor 50 litrov petroleja na mesec, naj vloži tozadevno prošnjo na c. kr. trgovsko ministrstvo, oddelek za mineralno olje. V tej prošnji je natančno navesti: 1. Ime prosilca. 2. Predmet tozadevnega obrata ali zavoda. 3. Kraj obrata ali zavoda. 4. Napoved mesečne potrebe. 5. Namen porabe petroleja. Pri potrebi za razsvetljavo ali za drug namen je naznaniti, koliko od-

pade od zahtevane množine za en ali drugi namen. 6. Natančno obrazložitev okoliščin, ki opravičujejo zahtevo navedene množine. 7. Navedbo, zakaj se ne more petrolej nadomestiti z drugim materialom ali z drugo razsvetljavo. 8. Napoved zaloge petroleja, eventualno izjavo, da stranka nima petroleja. 9. Izjavo, da so podatki navedeni po najboljši vednosti in vesti. Dan izdaje kart pri krušni komisiji se pravočasno objavi, kakor tudi razdelitveni načrt prodaje petroleja. Na vsako karto odpade približno 1/2 litra petroleja — tako da dobi upravičena rodbina 1/2 litra, obrtniki pa do 1 liter petroleja za mesec september.

Meso na rdeče izkaznice dobe stranke v soboto 22. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od 1 do pol 2 št. 1 do 200, od pol 2 do 2 št. 200 do 400, od 2 do pol 3 št. 400 do 600, od pol 3 do 3 št. 600 do 800, od 3 do pol 4 št. 800 do konca. Kilogram stane dve kroni. Ena oseba dobi četrtert kg, dve osebi pol kg, tri do 4 osebe tri četrt kg, pet do 6 oseb 1 kg, 7 do 8 oseb eden in en četrt kg, več oseb poldrugi kg. Prinesite drobiž zanesljivo s seboj in pridite točno ob urah, ki so tukaj določene. Otrok, ki so pod deset let stari, ne pošiljajte po meso.

Meso na rdeče in rumene izkaznice A. dobe stranke v soboto 22. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Od pol 4 do 4 pridejo na vrsto stranke z rdečimi izkaznicami A, od 4 do pol 5 stranke z rumenimi izkaznicami A. Stranke dobe isto količino mesa, kakor je naznanjeno v razdelitvi mesa na rdeče izkaznice brez A.

Meso za uradniške skupine. Stranke, ki imajo uradniške izkaznice dobe v soboto 22. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa meso. Od pol 5 do pol 6 je na vrsti I. uradniška skupina od pol 6 do 6 II. uradniška skupina, od 6 do pol 7 tretja, od pol 7 do 7 četrt. Cena in količina mesa sta isti, kakor sta označeni v naznanilu o razdelitvi mesa na rdeče izkaznice.

Oddaja krme. Snočni „Slovenec“, prinaša sledeči škofov dopis: Deželni odbor je presvitega cesarja prosil brzojavno za odpomoč pri oddaji krme za vojaštvo, ker drugače se število živine precej zmanjša. Cesar so prošnjo uslišali in so poslali iz Dunaja visokega častnika z nalogom, naj vse tako uredi, da se na Kranjskem čim manj zahteva in da se pokrajine v ozadju bolj pritegnejo. Dotični visoki častnik ni je izrazil željo, naj Vas pomirim, ker se bo vse mogoče storilo in se Vam breme po možnosti zmanjša. Prosim, da se pomirite in to, kar še mora biti, zavedajoč se, da brez dobro oskrbljene armade poginemo, velikodušno odstopite. Gospodje duhovniki v tem zmislu ljudi poučite. V Ljubljani 20. septembra 1917. — † Anton Bonaventura, škof.

Razno.

* **Miljonar, ki pusti svojega otroka stradati,** Dunajski odvetnik dr. Herman Krasna skuša ubogemu krtačarskemu pomočniku, nezakonskemu sinu milijonarja Antona Werunskega, pripomoči postavnim potom do svojih pravic. Werunsky je bil obsojen na priznanje očetovstva, sedaj pa je zastopnik njegovega 20 letnega nezakonskega sina vložil tožbo na izplačilo odpravnine v znesku 50.000 kron. Obtoženec, oženjen hišni posestnik je imel intimno razmerje s svojo 18 letno služkinjo, ki ni ostalo brez posledic. Izplačal je mlademu neizkušnemu dekletu 600 kron pod pogojem, da ne sme nikdar ničesar izdati o očetu svojega nezakonskega, v najdenišnici rojenega otroka. Otrok je vzrasel v zelo ubožnih razmerah ter postal krtačarski pomočnik. Po dolgotrajnem prizadevanju je končno dognal, kedo je njejev oče, ki se nikdar ni brigal zanj in za njegovo vzgojo. Nezakonski sin je slabotnega zdravlja in težko opravlja delo svojega poklica. Vendar Werunsky ni hotel ničesar slišati o kaki odpravnini češ, da je dovolj star in da lahko sam za se skrbi. Zastopnik nezakonskega sina je vložil tožbo za primerno odpravnino 50.000 kron. Razprava, ki se je vršila prete-

čeno soboto na Dunaju, je bila preložena, da se izvrše potrebne poizvedbe in rekvirirajo tozadevni akti.

Zadnje vesti.

Mirovno vprašanje.

Razen Belgije ni nobene zapreke.

Berlin, 20. septembra. »Berliner Tageblatt« poroča iz Bazileje, da piše »Manchester Guardian« glede vesti o stališču Nemčije v belgijskem vprašanju sledeče: »Govorice zaenkrat še niso potrjene. A vsa liberalna stranka Anglije je prepričana, da razen Belgije ni nobene resne zapreke na poti k miru. Če ima Nemčija o Belgiji drugačne nazore, kakor smo domnevali, tedaj pričakujemo njenih izjav«.

Papež piše vladarjem.

Lugano, 20. septembra. Rimski list »Italia« poroča, da je poslal papež vsem vladarjem vojskujočih se držav svojeročna pisma kot nadaljevanje svoje mirovne note. Posrečilo se mu je tudi, da je pridobil za svoje mirovne predloge podporo velike nevtralne sile, najbrže Španije.

Nemčija in belgijsko vprašanje.

Christiania, 21. septembra. Listu »Tidnings Degen« se iz Londona brzojavlja, da je na Nizozemskem razširjena vest, da je nemška pripravljena odrediti se kontroli nad Belgijo ter je baje storila sklep, ki utegne odgovarjati angleškim intencijam. Poročilo vzbuja splošno pozornost.

Iz državnega zbora.

Dunaj, 20. septembra. Vlada je predsedstvu državnega zbora predložila zakonski načrt glede vzgojne oskrbe, nadalje zakonski načrt glede kazenskega prava za mladino ter načrt glede uglednosti posledic obsodbe.

Zveza narodov.

Dunaj, 20. septembra. Dne 15. oktobra se prične v Bernu kongres, kateremu namen je ustanovitev zveze narodov. Na ta kongres so povabljeni iz Avstrije poslanci dr. Renner, grof Leon Pininski, baron Plener in veleindustrialec Julij Meinl.

Nemčija naj naznani mirovne pogoje.

Stockholm, 20. septembra. »Daily News« zahtevajo, naj Nemčija takoj naznani svoje mirovne pogoje, ker bi sicer aliranci za vsak mesec zamude morali kaznovati Nemčijo z dvomesečnim izključenjem od svetovnega trga.

Revolte v gornji Italiji.

Amsterdam, 20. septembra. »Daily Telegraph« se brzojavlja iz Milana: Sklep italijanske vlade, da se v Turinu, Alessandriji in Genui proglasi obsedno stanje, ima namen, napraviti konec socialističnemu hujskanju, ki poskuša uprizoriti stavke ter socialistične župane in občinske odbornike zavesti k vojni sabotaži. Časopisi objavljajo okrožnico tajnika socialistične stranke Lazzaria, ki je dala povod nemiro. Proti Lazzariu se uvede sodno postopanje.

Petrograd ogrožen.

Stockholm, 20. septembra. Kakor poroča petrograška »Rječ«, se je general Gurko prostovoljno javil poveljniku Peterpavlovske trdnjave. Odvedli so ga takoj v zapor. Ker je Petrograd ogrožen, je sklenilo finančno ministrstvo, da se preseli v Tambov. Tudi veliko število tovarn je že izpraznjenih.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

„Naprej“ se na deželi prodaja:

V Trstu:

Ulica Barriera vecchia št. 2, ulica Bivio 44, ulica S. Michele 4, na drž. kolodvoru, Piazza Caserma 1, ulica Montarsino 15, pri Sv. Ivanu 556, ulica M. Terezije 37, v skladišču Konsumne zadruga ulica Bellosguardo.

Na Jesenicah:

V konsumnih društvih na Jesenicah, Javorniku, na Savi, na kolodvoru in v prodajalni Hauptman.

V Tržiču:

V Konsumnem društvu.

V Črni (Koroško).

V Konsumnem društvu.

V Škottiji Loki:

V tobakarni Žigon.

Na Reki:

V knjigarni Trbojeviča.

V Pulju:

V tobakarni Fajt, ulica Barbarrani.

V Celovcu:

V knjigarni A. Golob, Schulhausgasse 5.

V Postojni:

V trgovini Marušič.

V Kamniku:

Čebul Ivanka.

V Novem mestu:

Kes Josip.

Na kolodvorih v Sv. Petru in Divači;

V Kapfenbergu v Delavskem domu, v Ljubnu v kovinarskem tajništvu, Kaiserfeldstrasse 10; pri naših kolporterjih v Idriji, Zagorju, Trbovljah, Hrastniku in na Jesenicah.

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žeblički za en par za gospode K 1'80, za dame K 1'50, za otroke K 1'20. Zaradi drage poštnine priporočamo se naročiti za več parov skupaj. Dobe se pri Peter Kozina & Ko. v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Idriji

registr. zadr. z om. zav.

Trgovina s špecerijskim manufakturnim in konfekcijskim blagom, obuvali, opojnimi pijačami.

Pisarna v Idriji št. 446.

Prodajalne:

Centralna v Idriji.

Podružnice:

Na Brusovšu in Podgorami v Idriji in v Spodnji Idriji,

Lastna posestva, valjni mlin.

Pristopnina znaša 2 K, delež 40 K.

RIM

Duhovito zasnovan zgodovinski roman slovečega francoskega pisatelja EMILA ZOLA. Poslovenil E. K. Cena izvodu je 2 K, po pošti 20 v več. Dobiva se v knjigarnah in tudi potom uprave našega liste.